ECLI:LV:AT:2018:0919.A420208015.2.S

Lieta Nr. A420208015
SKA-280/2018
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
SPRIEDUMS
Rīgā 2018.gada 19.septembrī

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis Andris Guļāns,
tiesnese Anita Kovaļevska,
tiesnese Veronika Krūmiņa,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par morālā kaitējuma un mantisko atlīdzināšanu, sakarā ar /pers. A/. kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 2.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ 2014.gada 28.novembrī vērsās ar iesniegumu Ieslodzījuma vietu pārvaldē, sūdzoties par apstākļiem Jelgavas cietumā laikā no 2013.gada 28.novembra līdz 2014.gada 28.novembrim un lūdzot atzīt par prettiesisku Jelgavas cietuma administrācijas faktisko rīcību, nenodrošinot pietiekamu privātumu ieslodzījuma vietā sanitārā mezgla apmeklējuma laikā, kā arī lūdzot izmaksāt morālā kaitējuma atlīdzinājumu 7114,36 *euro*.

Ar pārvaldes 2015.gada 30.marta lēmumu Nr. 1/5-P/5316 pieteicēja apstrīdētā Jelgavas cietuma administrācijas rīcība, no 2013.gada 28.novembra līdz 2014.gada 10.februārim nenodrošinot pietiekamu privātumu sanitārā mezgla apmeklējuma laikā, atzīta par prettiesisku, un Jelgavas cietuma administrācijai uzlikts pienākums pieteicējam rakstveidā atvainoties.

[2] Pieteicējs vērsās tiesā ar pieteikumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu naudas izteiksmē, kā arī par mantisko zaudējumu, proti, advokāta sniegtās juridiskās palīdzības izmaksu, atlīdzināšanu.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 2.decembra spriedumu pieteikums apmierināts daļā, proti, pieteicējam noteikts morālā kaitējuma atlīdzinājums 100 *euro*, bet daļā par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu pieteikums atstāts bez izskatīšanas.

[3] Pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību par spriedumu daļā, ar kuru noraidīts pieteikums par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, bet Administratīvā apgabaltiesa ar 2016.gada 2.novembra spriedumu pieteikumu šajā daļā noraidīja. Ņemot vērā apgabaltiesas pievienošanos zemākas instances tiesas sprieduma motivācijai, spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Iestāde, nenodrošinot privātumu sanitārā mezgla apmeklēšanas laikā, ir pārkāpusi Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 95.pantu un aizskārusi pieteicēja tiesības. Lietā ir strīds par to, vai ar atzīto prettiesisko rīcību pieteicējam ir nodarīts tāds morālais kaitējums, kas atlīdzināms naudā.

[3.2] Ņemot vērā atlīdzinājuma noteikšanas principus, administratīvo tiesu praksē citos līdzīgos gadījumos piešķirtos atlīdzinājumus, kā arī ņemot vērā pārkāpuma ilgumu (75 dienas) un to, ka kamerā Nr. 313 pieteicējs bija ievietots viens pats, iestādes prettiesiskās rīcības rezultātā pieteicējam netika radītas smagas sekas. Tomēr pieteicēja tiesību aizskārums ir būtisks, tāpēc par atbilstošu morālā kaitējuma atlīdzinājumu būtu uzskatāms atlīdzinājums naudas izteiksmē 100 *euro* apmērā, jo tas dos gandarījumu pieteicējam un atturēs iestādi no citu līdzīgu gadījumu pieļaušanas.

[3.3] Jelgavas cietumā jau 2014.gada sākumā ir veikti remontdarbi, nomainot sanitārā mezgla norobežojumus pret jauniem un piemērotiem. Iestāde uz pieteicēja sūdzību ir reaģējusi un pieteicēja sūdzībā norādītās nepilnības ir novērsusi. Sanitārais mezgls bija pārredzams tikai tad, ja cietuma amatpersona ienāk kamerā brīdī, kad pieteicējs apmeklē tualeti. Sūdzībā nav konkrēti norādīts, ka pieteicēja tiesību uz privātumu aizskārums sanitārā mezgla apmeklējuma laikā patiešām būtu noticis, jo īpaši, ņemot vērā 2014.gada sākumā iestādes veiktos remontdarbus kamerās. Iestādes ļaunprātīga rīcība vai tieši pret pieteicēju vērsta rīcība, lai pazemotu pieteicēju, šajā gadījumā nav konstatējama.

[4] Pieteicējs iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā norādīts, ka apgabaltiesa nepamatoti nav ņēmusi vērā apstākli, ka pieteicēja tiesību aizskārums ir ilgstošs un piešķirtais atlīdzinājums nav atturējis iestādi no pārkāpuma veikšanas. Tāpat arī tiesa nav noskaidrojusi, ka tikai 2014.gada novembrī varēja uzskatīt, ka pieteicēja tiesību aizskārums ir pārtraukts, jo tika aizmūrēts sanitārajā mezglā esošais logs.

Motīvu daļa

[5] Sanitārā mezgla norobežojums kamerā ir būtisks jautājums kā cietsirdīgas un pazemojošas attieksmes aizlieguma kontekstā (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas (Lielā palāta) 2016.gada 20.oktobra sprieduma lietā „Muršić v. Croatia", iesnieguma Nr. 7334/13, 139..punkts*), tā arī kā personas tiesību uz privāto dzīvi elements (*2015.gada 15.februāra spriedums lietā „Szafrański v. Poland", iesnieguma Nr. 17249/12*). Vienlaikus gadījumā, ja persona kamerā atrodas viena, tad, kaut arī nepietiekama sanitārā mezgla norobežošana nav pieņemama tieši higiēnas apsvērumu dēļ, tās ietekme uz personas privātumu ir krietni mazāka un privātums varētu tikt aizskarts tikai no cietuma amatpersonu puses (sal. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2015.gada 29.oktobra sprieduma lietā „Story and others v. Malta", iesniegumu Nr. 56854/13, 57005/13 un 57043/13, 120.punkts*).

[6] Apgabaltiesa norādījusi, ka sanitārais mezgls bija pārredzams tikai tad, ja cietuma amatpersona ienāca kamerā, tomēr nav izvērtējusi pieteicēja iebildumus, ka sanitārais mezgls bija pārredzams no kameras sienā esošā loga.

Loga esamība kamerā nozīmē, ka pieteicējs, iespējams, varēja būt redzams ne vien tad, kad cietuma amatpersonas ienāca kamerā, bet arī pastāvīgi, proti, ikreiz, kad kāda cietuma amatpersona vai cits ieslodzītais pārveidojās garām kamerai, tādējādi padarot pieteicēja tiesību aizskārumu daudz smagāku. No pārvaldes sniegtās informācijas izriet, ka kameras sienā bija logs 1,6 m augstumā, kas padara ticamu pieteicēja apgalvojumu, ka no šāda loga tik tiešām varētu būt pārredzams sanitārais mezgls. Turklāt 2015.gada 11.novembra tiesas sēdē pārvaldes pārstāvis arī izteica pieņēmumu, ka pieteicējs, sanitārajā mezglā stāvot kājās, varētu būt redzams no minētā loga. Līdz ar to apgabaltiesai bija īpaši svarīgi noskaidrot faktiskos apstākļu un izvērtēt loga ietekmi uz pieteicēja privātuma aizskārumu. Kaut arī šajā pašā tiesas sēdē atbildētāja pārstāvis atsaucas uz kameras fotogrāfijām tiesa tās nav ieguvusi, lai pārbaudītu pieteicēja iebildumu patiesumu.

Apgabaltiesa atsaukusies uz administratīvajā lietā Nr. A420285914 piešķirto morālā kaitējuma atlīdzinājumu par atrašanos kamerā Nr. 313 laika periodos no 2012.gada 28.novembra līdz 2013.gada 10.maijam un no 2013.gada 29.maija līdz 28.novembrim, kad pieteicējam ieslodzījuma vietā netika nodrošināts pietiekams privātums sanitārā mezgla apmeklējuma laikā. Tomēr no tiesu nolēmumiem neizriet, ka minētajā administratīvajā lietā lietas dalībnieki būtu minējuši loga esību kameras sienā, tāpēc sekojoši nav arī izvērtēta loga ietekme uz pieteicēja tiesību aizskārumu. Līdz ar to nevar uzskatīt, ka šajā lietā piešķirts atlīdzinājums par identiskiem apstākļiem.

[7] Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, apgabaltiesas spriedums atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 2.punktu un 351.pantu, Augstākā tiesa

nosprieda:

atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 2.novembra spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.
Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis A. Guļāns

Tiesnese A. Kovaļevska

Tiesnese V. Krūmiņa